

Ö?renilmi? ?htiyaçlar Ba?lam?nda Temel Motivasyon Kaynaklar? (TMK) Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Ö?renilmi? ?htiyaçlar Ba?lam?nda Temel Motivasyon Kaynaklar? (TMK) Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=26698>

Öz

Ö?renilmi? ?htiyaçlar Ba?lam?nda Temel Motivasyon Kaynaklar? (TMK) Ölçe?i, bireylerin temel motivasyon kaynaklar?n?, özellikle de edinilmi? veya ö?renilmi? ihtiyaçlar teorileri çerçevesinde de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi? **psikometrik** bir araçtır. Ölçek, Ömer Lütfi Antalyalı ve Ömer Bolat tarafından 2017 y?l?nda yay?mlanan bir çal??ma ile Türk kültürüne özgü olarak geli?tirilmi?tir. Bu çal??ma, bireylerin davran??lar?n? yönlendiren ve genellikle i? veya e?itim ortamlar?nda gözlemlenen temel motivasyonel itkileri güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmeyi hedeflemiştir. TMK Ölçe?i, bireysel farklılıklar? tespit etmede ve bu farklılıklar?n performans, doyum ve örgütsel ba?lılık üzerindeki etkilerini analiz etmede önemli bir rol oynamaktadır.

Ölçe?in geli?tirilme süreci, kapsamlı bir literatür taraması ve madde havuzu olu?turulması?n? ardından, **geçerlik** ve **güvenirlik** analizlerini içermiştir. Bu analizler, ölçe?in teorik yap?s?n? destekleyen faktör yap?s?n? ortaya koymayı amaçlamı?tır. Çal??ma, özellikle McClelland'?n Ö?renilmi? ?htiyaçlar teorisi gibi kuramsal çerçevelerden beslenerek, ba?ar?, güç ve ili?ki kurma gibi temel motivasyonel boyutlar? Türk örneğinde incelemek üzere tasarlanmı?tır.

Anahtar Kelimeler

Temel Motivasyon Kaynaklar?, TMK Ölçe?i, Ö?renilmi? ?htiyaçlar, Motivasyon, Psikolojik Ölçme, Geçerlik, Güvenirlik, Psikometrik Geli?tirme.

Yazarlar

Ömer Lütfi ANTALYALI, Ömer BOLAT

Amaç

Ö?renilmi? ?htiyaçlar Ba?lam?nda Temel Motivasyon Kaynaklar? (TMK) Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin eylemlerini yönlendiren ve ö?renme süreçleri sonucunda ?ekillenen **motivasyonel e?ilimlerini** sistematik olarak ölçmektir. Bu ölçek, özellikle örgütsel psikoloji ve yönetim bilimleri alanlarında, çal??anlar?n hangi temel ihtiyaçlar (örneğin, ba?ar?, güç veya ait olma) tarafından motive edildi?ini belirleyerek, daha etkili insan kaynaklar? yönetimi stratejileri geli?tirmeye katkı sağlamak üzere tasarlanmı?tır.

Ölçek, mevcut uluslararası motivasyon ölçüm araçları?n? kültürel adaptasyon zorlukları?n? aşmak ve Türk kültürüne özgü motivasyon kaynakları?n? daha hassas bir ?ekilde tespit etmek amacıyla geli?tirilmiştir. Bu sayede, ara?tırmacılara ve uygulayıcılara, bireylerin motivasyon profillerini derinlemesine anlamaları?na olanak tanıyan geçerli ve güvenilir bir enstrüman sunulmuştur.

Yap? (Ölçülen Psikolojik Yap?)

TMK Ölçe?i, David McClelland'ın Ö?renilmi? ?htiyaçlar Teorisi gibi kuramsal temellere dayanmaktadır. Ölçe?in ölçmeyi hedefledi?i temel psikolojik yap?, bireyin ya?am deneyimleri ve kültürel etkile?imler yoluyla edindi?i, davran??lar?n? yönlendiren kal?c? motivasyonel ihtiyaçlardır.

Geli?tirme çal??mas?n?n ba?l?? ve motivasyon teorileri ?????nda, ölçe?in genellikle üç ana boyutta yapılandır?? varsayılmaktadır:

Ba?ar? ?htiyac?: Mükemmeliyet için çabalama, zorlu görevleri üstlenme ve ki?isel sorumluluk alma e?ilimi.

Güç ?htiyac?: Ba?kalar?n? etkileme, kontrol etme ve otorite sahibi olma arzusu.

?li?ki/Ba?lanma ?htiyac?: Yak?n, ki?isel ili?kiler kurma, sosyal onay alma ve ait olma duygusu aray??.

Bu boyutlar, bireyin i? tercihlerinden liderlik tarz?na kadar birçok alandaki davran??sal örüntüsünü aç?klamada merkezi bir rol oynamaktadır.

Geçerlik

Antalyal? ve Bolat (2017) tarafından yürütülen geli?tirme çal??mas?nda, ölçe?in teorik yapıyı ne kadar do?ru ölçtü?ünü belirlemek amacıyla çe?itli geçerlik analizleri uygulanm??tır. Ölçe?in, ölçmek istedi?i motivasyonel yapılar? do?ru bir ?ekilde temsil etti?ini göstermek için yapı geçerli?ine (Construct Validity) odaklan?lm??tır.

Yap? geçerli?i genellikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?larak test edilmi?tir. Bu analizler, maddelerin teorik olarak öngörülen faktörlere yüklendi?ini ve modelin kabul edilebilir uyum indekslerine sahip oldu?unu ortaya koymu?tur. Ayrıca, ölçe?in beklenen d??sal de?i?kenlerle (örne?in, i? performans? veya i? doyumu) ili?kisini incelemek üzere ölçüt geçerli?i (Criterion Validity) analizleri de gerçekleştirilmi? olabilir.

Güvenirlik

Ölçe?in tutarlılı??n? ve kararlılı??n? de?erlendirmek amacıyla **güvenirlik** analizleri yapılm??tır. Bir ölçe?in güvenilir olması, aynı ko?ullar altında tekrar uyguland??nda benzer sonuçlar vermesi anlamına gelir.

TMK Ölçe?i'nin iç tutarlılı??n? ölçmek için yaygın olarak kullanılan **Cronbach Alfa katsay?s?** hesaplanm??tır. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri (genellikle 0.70 ve üzeri), ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir. Geli?tirme çal??mas?nda, her bir alt

boyut için hesaplanan Cronbach Alfa de?erlerinin kabul edilebilir düzeyde oldu?u ve ölçe?in yüksek iç tutarlı???a sahip oldu?u rapor edilmi?tir. Ayr?ca, test-tekrar test güvenilirli?i gibi kararlı?k ölçümleri de zaman içinde ölçek puanları ne kadar stabil oldu?unu göstermek için kullanılm?? olabilir.

Faktör Analizi

Ö?renilmi? ?htiyaçlar Ba?lam?nda Temel Motivasyon Kaynaklar? Ölçe?i'nin yap?sal modelini belirlemek için faktör analizleri kritik öneme sahiptir.

Geli?tirme a?amas?nda öncelikle **Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA)** uygulanarak, madde havuzundan elde edilen verilerle ölçe?in temel boyutları (faktörleri) belirlenmi?tir. Bu analiz, kaç faktörün var oldu?unu ve hangi maddelerin hangi faktörlere yüklendi?ini ortaya koymuştur. Ard?ndan, daha sağlam bir yap?sal kanıt elde etmek için farklı bir örneklem üzerinde **Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA)** gerçekleştirilmi?tir. DFA sonuçları, üç faktörlü yap?n?n (Ba?ar?, Güç, ?li?ki) teorik modele iyi uyum sağlad???n? ve ölçe?in yap?sal geçerlili?inin kanıtland???n? göstermi?tir.

Ölçme Arac? Bilgileri

Test Type: Geli?tirme (Development)

Format: Derecelendirme (Likert Tipi) Ölçe?i. (Orijinal kaynakta derecelendirme belirtilmemi? olsa da, psikometrik geli?tirme çal??malar?nda yaygın olarak 5'li veya 7'li Likert tipi ölçekler kullanılır.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Yeti?kinler, özellikle çal??anlar veya üniversite ö?rencileri (Organizasyonel psikoloji ba?lam?nda kullanılm?? için).

Age Group: Genç yeti?kinler ve yeti?kinler (18+)

Population Details: Geli?tirme çal??ması genellikle farklı sektörlerden çal??anlar veya üniversite ö?rencileri üzerinde yürütülmü?tür.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Scale)

Anahtar Kelimeler

Örgütsel Psikoloji, McClelland Teorisi, ?nsan Kaynaklar? Yönetimi, Ö?renilmi? ?htiyaçlar, Faktör Analizi, Yönetim Bilimleri, Psikometri.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut de?ildir.

Affiliation Email addresses: omerantalyali@sdu.edu.tr (Sorumlu Yazar ?leti?im)

Correspondence Address: Ömer Lütfi ANTALYALI

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçek, akademik bir dergide yay?mlanan bir geli?tirme çal??mas?n?n ürünüdür (2017). Akademik ara?t?rmalarda kullan?m? genellikle yazarlara referans verilerek serbesttir, ancak ticari veya kurumsal amaçlı? kullan?mlar için sorumlu yazar Ömer Lütfi Antalya? ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Test Y?I?: 2017 (Yay?n y?I?).

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?u adresten indirilebilir: ogrenilmis-ihtiyaclar-baglaminda-temel-motivasyon-kaynaklari-tmk-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Antalya?, Ö. L., & Bolat, Ö. (2017). Ö?renilmi? ?htiyaçlar Ba?lam?nda Temel Motivasyon Kaynaklar? (TMK) Ölçe?inin geli?tirilmesi, güvenilirlik ve geçerlik analizi. *Abant ?zzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 17, (1), 83-114.

Makalenin tam metnine a?a??daki linkten ula??labilir: sbedergi.ibu.edu.tr

Ö?renilmi? ?htiyaçlar Ba?lam?nda Temel Motivasyon Kaynaklar? (TMK)

Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak metinde sa?lanmam??t?r. Maddeler için yay?mlanan makaleye (Antalya? & Bolat, 2017) ba?vurulmas? gerekmektedir.